

1951 APR 1

244

AUREL MIHALE (Román Népköztársaság):

A KÖHÁZ

Egy tizedes beszél el

(Részlet)

Estefelé negyedszer bújtak elő rohamra a németek. Ugyanabból a Hungária körúti, még épen álló épületből törtek ki ugyanolyan, hétnyolc főből álló rajokban. És újra meg újra hasra vágódtak az út kőburkolatára, s a frissen hullott havat a mellükkel szántva, küszöni kezdtek. Majd megszakítás nélkül, vészettől dolgozó géppuskák és aknavetőik tüzének fedezete alatt behúzódtak a téglá- meg falomladrégek közé. Abból a két házból, ahova tucatjával zsúfoltak össze géppuskákat, kis, gyorstűzelő ágyúkat, az ablakokon fehéres füst gomolygott ki az állandó tüzelés következtében. Némelykor oly sűrű lett a füst, hogy a németek abba hagyták a tüzelést, megvárták, hogy oszlojon, és jobban láthassák a mi házunkat.

Mi, a harmadik rohamcsoport, a Hungária körút közelében, egy négyemeletes házban építettük ki hadalásunkat. Az ezredjelentésekben ez az épület a „kőház” néven szerepelt. Meglehetősen régi volt, vastag falai fel az első emelet magasságáig gránitból épültek, azon felül ugyanolyan kemény, vöröses, préselt téglából. A teteje, ablakai, ajtajai talán már az első bombázáskor a tűz martalécai lettek. Mi, a falon támadt résekben lestünk ki, miután ezeket téglákkal, kövekkel betömőkdtük. Vártunk. Tudtuk, hogy a németek ez alkalommal is a velünk szemben levő romok mögött fognak gyülekezni, s onnan fognak majd hirtelen előtörni. Hallgattuk a falba ütköző golyók záporozását, s az ablakrésekben egymást keresztező sorozatok éles süvítését. Fent, a harmadik emeleten, vagy a második emelet kihalt szobáiban heves dörrenéssel, szikrát szórva aknák robbantak.

Most is nekünk kellett feltartóztatnunk a németek dühödt rohamát. Csapataink zöme lemaradt egy házsor vonalán, ahonnan nem tudtak kimozdulni. Csak jobbra tőlünk, valamivel hátrább, tartottak a mieink még egy házat, ahonnan talán az éjszaka leple alatt kaphattunk volna erősítést. Balra a második rohamcsoportot a németek már az első ellentámadásuk során megsemmisítették, amikor megpróbálták visszavonulásra kényszeríteni a mi arcvonalszárnyunkat a házak vonaláról. Így maradt a „kőház” a mi arcvonalunk legmesszibb előretolt hadállása, mely ökölként fűrődött be mélyen a németek szeszélyesen ide-oda kanyargó arcvonalába.

Feszülten vártam, hogy megszólaljon az első emeleten Burada géppuskája, mert mindig ő adott jelt a tüzelésre. A fal egyik részén keresztül szemmel kísértem a németek mozgódását, s arra gondoltam, úgysem tudnak lerohanni minket, s nem tudják megkaparintani a

„kőházat” sem. Igaz, kevesen voltunk, mindössze heten maradtunk. De Tupa Vasilén, a távcsoves lövészen kívül mindegyikünknek volt egy-egy géppuskája s egy nagy halom összekapcsolt töltényhevedere, melynek a végét már beillesztettük az adogatóba. Még a szakaszparancsnok, Burada Dumitru is géppuskát kezel. És mert az arcvonalszakasz, ahol a németek rohamoztak, még kétszáz méter széles sem volt, egyetlenegynek sem sikerült közülük a romok vonalán innen jutnia. Minden esetben megcsapant létszámmal húzódtak vissza a Hungária körúti házakba. Csak az elesettek hullái maradtak ott előtünk, s mert a számuk minden rohammal szaporodott, magunk sem tudtuk, hányadán állunk velük, kik halottal, s kik élnek, akikbe golyót kell eresztetni.

— Hogyhogy nem tudjátok? — fortyant fel Burada. — Élő az, akinek fegyver van a kezében!

— Én mindenkire tüzelek, a fene essék beléjük! — dörögte Anghelache szakaszvezető. — Már nem válogatok közöttük.

S valóban úgy is tettünk: addig pásztáztunk összevissza, amíg egy sem mozdult, vagy amíg nem kezdtek visszahúzódní azok felé az épületek felé, ahonnan rohamra indultak. Most, mikor arra vártam, hogy negyedszer is lenyomom a géppuska billentyűjét, ez a várakozás már nem rémlett oly nyomasztónak és idegtépőnek. A géppuska mögött hasaltam, könyökömre támaszkodva, s arcomat a többiek felé fordítottam. Mindenik falon tátongott egy-egy ember nagyságú rés, melyen keresztül jelekkel értekezhetünk, vagy szükség esetén átfuthattunk az egyik szobából a másikba. A harmadik szobában levő géppuska mögött Vintila Avram hasalt. Olyan kicsi és ványadt volt, hogy alig érte el kezével a géppuska billentyűjét. Fülvédős, kifordított báránnyór kucsmája bő lévén, minduntalan a homlokába csúszott, s azzal fenyegetett, hogy eltakarja a szemét. A következő, a középső szobában Anghelache szakaszvezető és Bucura Ion közlegény meg azzal foglalatzkodtak, hogy beállítsák a falrésbe a géppuska csövét. Ez utóbbi, Bucura, újoncként került ki a frontra, s itt Budapesten esett át a tűzkeresztségen. Utász volt, akárcsak mi, és Anghelache szakaszvezető hozta a mi rohamcsoportunkhoz.

— Fűrge és talpraesett... értelmes fiú, őrmester úr! — dicsérte.

Valóban, a Ferenc József-laktanya elleni roham alkalmával, egy héttel ezelőtt, elsőként jutott át a vasúti töltésen, s magához szorítva a trolit robbanó-patront, lehangeredett a töltésen. Ő is helyezte el ezt a robbanótöltetet a betonfal tövében, s gyújtotta meg a gyújtózi-

nórját. Azóta árnyékként követte Anghelachét, s különösen harc közben sohasem tágitott mellőle.

Anghelache szakaszvezető volt a legérettebb gondolkodású közülünk. Kissé mogorva természet lévén, nehezen mozgott a nyelve is, meg az esze is, de semmibe sem kezdünk, s a szakaszparancsnok sem határozott egyetlen fontosabb kérdésben sem az ő előzetes megkérdezése nélkül. Némelykor nem volt semmi véleménye.

„Nem értem!” — felelte, ami annyit jelentett, hogy „nem tudom felfogni”, vagy „még nem tudtam rájönni ennek a dolognak a nyitjára”... Most is, mit gondolkodik, hogy tudtuk elfoglalni a „kőházat”? Hisz a németek ötszörös túlerővel rendelkeztek, és jobban voltak rendezkedve a védelemre, homokzsákokkal az ablakokban, a lőrésbe beállított nehézfegyverekkel s egy szakasz alpesi vadással a bejáratnál. Hogy jutottunk be? Nos, ez is Anghelache ötlete volt! Előző nap az ezred által mögöttünk elfoglalt egyik ház padlásán kukkolt, távcsovel a szemén. Este felhívott mindenkit, minket is, meg Buradát is, a padlásra.

— Csak egyetlenegy módunk van rá, hogy kezünkbe kerítsük a „kőházat” — mondotta. — Az éjszaka beálltával előrelépünk, mögéje kerülünk, s hajnalban rajtaütünk a németeken...

Csak gránátunk és robbanószerünk legyen!

Kettesével helyezkedtünk el, s míg napvilág volt, minden csoport kinézett magának egy útvonalat, az om-ladékok között. Hajnal felé egyszerre vágunk neki, küszva, a törmelékhalomokat kerülgetve, meg-megdermedtünk a német rakéták vakító fényében, itt is, ott is megállottunk, és belefülettünk az éjszaka csendjébe. Tizenötből, ahányan voltunk, tizennégyen jutottunk el a „kőház” mögé, azoknak a romoknak a vonaláig, ahol most a németek gyülekeztek rohamra. Ott úgy döntöttünk, hogy aláaknázuk a házat, és levegőbe röptjük. Észrevétlen a ház egy kis hátsó ablakához lopódtunk. De nem tudom, mi esett akkor a németekbe, mert olyan vészettől kezdtek tüzelni egyszerre valamennyi géppuskájukkal, hogy remegtek bele a falak. Azt hittem, észrevettek, de ugyanabban a pillanatban Burada, aki felülmúlhatatlan volt a villámgyors elhatározásokban, jelt adott a benyomulásra...

Anghelache, Bucura Ion és még egy ember, aki elsőként esett el ebben a harcban, hátramaradtak, hogy őrizzék a bejáratot, a kézigránátjaikkal semmisítsék meg a főbejáratnál tolongó alpesi vadászokat... Elfelédtem megmondani, hogy amikor a romházak vonalán találkozottunk, ledobtuk bakancsainkat, sőt, az ezredtől is már köpeny és kenyérzsák nélkül indultunk el. Így történt, hogy harisnyában ugrottunk be az ablakon, s lábujjhegyen, egyik kezünkben a géppisztolyunkat, a másikban a kézigránátokat tartva, lopakodtunk fel a lépcsőkön. Az is igaz azonban, hogy a saját eszeveszett tüzelésük is elvonta a németek figyelmét, s géppuskáik kelepelése tökéletesen elnyomta az általunk okozott halk zajokat...

Fel sem mentünk a második emeletre. A lépcsőházból géppisztolytűzzel és gránátdobással hirtelen benyomultunk a földszintre és az

első emeletre. Ugyanakkor Anghelache is megtámadta embereivel a bejáratot védő alpesi vadász-szakaszt. A közelharc nem tartott sokáig, mert a németek megrémültek, s nem álltak ellen. Legtöbbjük kiugrált az ablakon és elmenekült, mire az egész Hungária körúti arcvonaluk tüzelni kezdett.

Nyomban ezután a németek aknavetőikkel és tüzérségükkel irtózatosan löni kezdtek a háztetőt meg a második emeletet, ahova mi még fel sem jutottunk. Ebben a pusztító tűzben néhányan Burada vezetése alatt behatoltunk a második emeletre is. Rövid, villámgyors kézigránátharc következett, újabb két emberünk esett el itt is... S mialatt a tető, mely tüzet fogott, a hajnali szürkületet elnyomva lángolt, Burada kidugta rakéta-pisztolyát egy ablakon, s kilőtt egy fehér rakétát a mieink irányába. A rakéta fénycsóvája egy darabig ott lebegett a hótól fehérülő romok felett, s aztán hullócsillagként ellobbant a magasban. Erre támadásba lendültek a mögöttünk húzódo házsor vonaláról a mi századaink. De még száz métert sem juthattak előre, mert megállította őket a tőlük balra levő németeknek a tüzelése és rohama, akik az utolsó emberig megsemmisítették a második rohamcsoportot.

Így történt, hogy a magunk erejéből tartottuk a „kőházat”. Minthogy túl kevesen voltunk, elhatároztuk, hogy visszavonulunk a második emeletről, amelynek egyébként is beszakadt a mennyezete a ráomlott tető súlya alatt, s a földszinten és az első emeleten torlaszoljuk el magunkat. Ekkor hozzáálltunk, hogy lehurcoljuk az alsó szobákba a német géppuskákat, a töltényhevederekkel, kézigránátokkal tele ládákat meg a homokzsákokat. Így akadtunk rá az egyik szobában egy német gefreiterre, aki egy sarokban kuporgott, s frissen bekötözött jobb karját próbálta felkötni a nyakába.